KURZY ŠTÁTNEHO JAZYKA

ORGANIZOVANIE A FINANCOVANIE KURZOV ŠTÁTNEHO JAZYKA

§ Pre deti cudzincov sa na odstránenie jazykových bariér organizujú základné a rozširujúce kurzy štátneho jazyka. (*zákon č. 245/2008 Z. z., § 146, ods. 3*)

§ Jazykové kurzy organizačne a finančne zabezpečujú odbory školstva okresných úradov v sídle kraja v spolupráci s orgánmi územnej samosprávy. (*zákon č. 596/2003 Z. z., § 10, ods. 12*)

V prípade potreby dieťaťa zabezpečí riaditeľ školy pedagogického zamestnanca na realizáciu jazykového kurzu slovenského jazyka. Zároveň požiada príslušný odbor školstva okresného úradu v sídle kraja o finančné prostriedky. Jazykové kurzy detí cudzincov sa potom financujú prostredníctvom dohodovacieho konania na základe žiadosti zriaďovateľa.

§ Pre deti žiadateľov o udelenie azylu v azylových zariadeniach kurzy základov slovenského jazyka odborne a finančne zabezpečuje ministerstvo vnútra. (*zákon č. 245/2008 Z. z., § 146, ods. 5*)

§ Jazykové kurzy pre deti cudzincov môže organizovať aj iná právnická osoba alebo fyzická osoba po získaní akreditácie. (*zákon č. 245/2008 Z. z., § 146, ods. 6*)

CIEĽ KURZU

Cieľom základného a rozširujúceho kurzu štátneho jazyka je naučiť žiakov[1] komunikovať v slovenskom jazyku, dorozumievať sa v bežných komunikačných situáciách, ako aj v situáciách typických pre školské prostredie. Zároveň rozvíjať všeobecné a komunikačné jazykové kompetencie na komunikačnej úrovni A1 a A2, pričom sa kladie dôraz na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup.

UČEBNÝ PLÁN, UČEBNÉ OSNOVY

Učebný plán pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov a *Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom jazykovom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov* schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 21. decembra 2005 pod číslom CD-2005-25654/39860 ako „Učebný plán pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov, Učebné osnovy pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov a Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov.“[2]

[1] Pojmy žiak, učiteľ a pod. sú v dokumente používané ako pedagogické kategórie alebo označenie profesijnej skupiny, t. j. vo význame žiak i žiačka, učiteľ i učiteľka a pod. Pojem deti cudzincov chápeme v súlade so zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (§ 146, ods. 1), pojmom žiaci – deti cudzincov označujeme deti cudzincov zaradené do výchovno-vzdelávacieho procesu.

[2] *Učebný plán pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov* je dostupný [on-line] na: statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/ucebny_plan_jazykovy_kurz_deti_cudzinov.pdf

UČEBNÝ PLÁN PRE ZÁKLADNÝ KURZ ŠTÁTNEHO JAZYKA PRE DETI CUDZINCOV

Dĺžka trvania základného kurzu (ZK) štátneho jazyka je 8 týždňov, t. j. 32 vyučovacích hodín. Pri pomalšom zvládnutí učiva základného jazykového kurzu je možné kurz predĺžiť o štyri týždne. Dĺžka trvania základného jazykového kurzu štátneho jazyka je potom 12 týždňov, t. j. 48 vyučovacích hodín.

Základný jazykový kurz sa uskutočňuje dvakrát do týždňa po dve vyučovacie hodiny v popoludňajších hodinách.

Základný kurz štátneho jazyka												
Týždeň	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Počet hodín	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Počet hodín v ZK	32 hodín								16 hodín			
Celkový počet hodín	**48 hodín**											

UČEBNÝ PLÁN PRE ROZŠIRUJÚCI KURZ ŠTÁTNEHO JAZYKA PRE DETI CUDZINCOV

Dĺžka trvania rozširujúceho jazykového kurzu (RK) štátneho jazyka je 12 týždňov, t. j. 48 vyučovacích hodín. V prípade záujmu žiakov je možné predĺžiť kurz o štyri týždne. Dĺžka trvania rozširujúceho jazykového kurzu štátneho jazyka je tak 16 týždňov, t. j. 64 vyučovacích hodín.

Rozširujúci jazykový kurz sa uskutočňuje dvakrát do týždňa po dve vyučovacie hodiny v popoludňajších hodinách.

Rozširujúci kurz štátneho jazyka																
Týždeň	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	**14.**	**15.**	**16.**
Počet hodín	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Počet hodín v RK	48 hodín												16 hodín			
Celkový počet hodín	**64 hodín**															

UČEBNÉ OSNOVY A METODICKÉ ODPORÚČANIA

Návody na prípravu učiteľa na jazykový kurz, metódy, formy a prostriedky výchovno-vzdelávacej práce v rámci základného a rozširujúceho kurzu štátneho jazyka, ako aj praktické ukážky prípravy učiteľov vyučujúcich v expertných skupinách, vzorový časovo-tematický plán základného jazykového kurzu štátneho jazyka, návrh lexikálnych jednotiek, ktoré by si mali žiaci osvojiť v rámci jazykového kurzu, metodické pokyny na administráciu prehľadu o vzdelávaní detí cudzincov v jazykovom kurze štátneho jazyka a osobný záznam je možné nájsť napríklad v publikáciách:

- *Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom jazykovom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov*[3]
- *Jazykový kurz. Metodické odporúčania. Vyučovanie štátneho jazyka pre deti cudzincov v SR*[4]
- *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov*[5]

[3] Dostupné [on-line] na: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/metodicke_odporucania_deti_cudzincov.pdf

[4] Dostupné [on-line] na: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/aktuality/jazykovy_kurz_metodicke_odporucania_deti_cudzincov_2014.pdf

[5] Dostupné [on-line] na: kvapil_a_kolektiv_slovencina_ako_cudzi_jazyk_0.pdf (mpc-edu.sk)

AKO SI ZORGANIZOVAŤ KURZ ŠTÁTNEHO JAZYKA

Kurzy štátneho jazyka napomáhajú žiakom – deťom cudzincov adaptovať sa do prostredia školy. Cieľom kurzov je rozvíjať všeobecné a komunikačné jazykové kompetencie žiakov, pričom sa dôraz kladie na praktické využitie osvojených kompetencií v každodenných situáciách.

Pri plánovaní formy a obsahu základného a rozširujúceho kurzu štátneho jazyka je nevyhnutné vychádzať z podmienok danej základnej školy (priestorové možnosti, personálne zabezpečenie a pod.) a potrieb žiakov (jazyková úroveň, iné špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby). Pri organizácii treba mať na zreteli, že žiaci navštevujúci kurz môžu byť rôzneho veku a pôvodu, majú rôznu úroveň osvojenia cieľového jazyka (slovenského jazyka) pri vstupe do kurzu, odlišné študijné skúsenosti, pochádzajú z krajín kultúrne vzdialených, môžu byť traumatizovaní z odchodu z krajiny pôvodu, alebo byť citliví na určité témy a pod. Kurz môžu navštevovať žiaci, ktorí neovládajú latinku, príp. žiadne písmo. Pôjde teda o heterogénnu skupinu žiakov s rôznou úrovňou motivácie. Vzhľadom na tieto skutočnosti sú na učiteľa slovenského jazyka ako cudzieho jazyka kladené vysoké nároky – trpezlivosť, pripravenosť, ale aj schopnosť improvizácie, empatia a flexibilnosť.

ORGANIZÁCIA, PLÁNOVANIE A OBSAH KURZU

Organizácia

- *Malá skupina s maximálne 8 žiakmi*, aby sa rozvinula skupinová dynamika, ale zároveň sa každý žiak dostal k slovu. Skupina môže byť z hľadiska materinského jazyka žiakov, jazykovej úrovne ovládania slovenského jazyka a veku zmiešaná. Ak by v základnej škole mala vzniknúť viac ako jedna skupina je vhodné žiakov rozdeliť podľa veku.
- *Zoznam žiakov* – vytvoriť si zoznam žiakov s príslušnými informáciami: meno a priezvisko, trieda, vek, krajina pôvodu, materinský jazyk, iné jazyky, dĺžka pobytu v SR, predchádzajúce vzdelanie a pod.
- *Pevne stanovený čas (rozvrh)* – podľa potreby každého žiaka, minimálne však dvakrát do týždňa po dve vyučovacie hodiny. Vhodný čas konzultovať s vedením školy, triednym učiteľom a rodičmi (zákonným zástupcom) žiaka. So žiakom si nakresliť rozvrh, aby vedel, kedy má hodiny slovenského jazyka ako cudzieho jazyka.
- *Vhodný priestor* – je dôležité mať vyčlenený priestor uspôsobený pre jazykový kurz a navodenie príjemnej a bezpečnej atmosféry. Závisí však od priestorových možností a vybavenia konkrétnej základnej školy. Ideálne je mať stálu učebňu/triedu, v ktorej je priestor na sedenie i pohybové hry, kde môžu byť uložené všetky pomôcky, plagáty na stenách, gramatické tabuľky a pod.
- *Vedenie kurzu* – kurz štátneho jazyka by mal viesť učiteľ, ktorého jazyková kompetencia zodpovedá úrovni slovenského jazyka rodeného hovoriaceho. Je výhodou, ak je oboznámený s problematikou bilingválneho osvojovania jazyka u dieťaťa a metodikou vyučovania slovenského jazyka ako cudzieho (druhého) jazyka, pretože kým žiaci, pre ktorých je slovenčina materinským jazykom, mnohé javy v jazyku vnímajú intuitívne, žiaci – deti cudzincov tento intuitívny cit pre slovenčinu nemajú.
- *Diagnostika* – pre efektívne nastavenie kurzu štátneho jazyka pre daného žiaka je potrebné určiť jeho úroveň ovládania slovenského jazyka. Základnú informatívnu diagnostiku úrovne ovládania slovenského jazyka je možné realizovať priamo v škole. Na tieto účely môžu poslúžiť: *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, Európske jazykové portfólio* alebo odporúčania, ktoré uvádza na svojom portáli www.inkluzivniskola.cz občianske združenie Meta, o. p. s.

Učebný plán

- Učebný plán pre základný a rozširujúci kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov schválený ministerstvom školstva je dostupný na: statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/ucebny_plan_jazykovy_kurz_deti_cudzinov.pdf

- Obsah kurzu sa riadi potrebami žiakov navštevujúcich kurz. Pri tvorbe plánu a nastavení cieľov je možné inšpirovať sa vyššie spomínanými učebnými osnovami a metodickými odporúčaniami, ktoré pomôžu určiť:

  - čo je podstatné;
  - ako si stanoviť minimum, ktoré žiak môže zvládnuť;
  - čo konkrétne žiaka učiť;
  - čo je pre žiaka užitočné;
  - z čoho žiaka hodnotiť.

  Učebné osnovy postupujú síce tematicky, ale flexibilne. Jednotlivé časti na seba nadväzujú, ale môžu sa používať nezávisle od seba a vyberať témy, ktoré sú v danom momente pre žiaka najdôležitejšie. ↗ Učebné osnovy a metodické odporúčania

- Ďalšou inšpiráciou pri plánovaní formy a obsahu kurzu štátneho jazyka pre deti cudzincov vo veku 6 – 10 rokov môže byť aj program KIKUS (Kindern in Kulturen und Sprachen), koncipovaný Dr. Edgardis Garlin na podporu a rozvoj skorej viacjazyčnosti. Metóda KIKUS ponúka jednoduchý a efektívny model vyskúšaný v praxi (aj na Slovensku), ktorý je možné využiť na sprostredkovanie všetkých jazykov. Prioritne sa venuje sprostredkovaniu hovorenej podoby jazyka, podporuje osvojovanie druhého (resp. cudzieho) jazyka a zároveň kladie dôraz na materinský jazyk. Slovenská verzia metodickej príručky je voľne dostupná na www.inkluzivniskola.cz [6]

Lekcia

- Lekcia je tematicky a formálne uzavretá. Mala by mať stabilnú štruktúru, ktorá sa bude opakovať, podporí sa tak (najmä u mladších žiakov) pocit bezpečia a ľahšia orientácia.

- Cieľ a obsah lekcie je vopred dôsledne premyslený, prispôsobí sa mu výber metód a pomôcok. Lekcia sa koncipuje tak, aby ju bolo možné prispôsobovať aktuálnym komunikačným potrebám a prioritám žiakov. Rovnakej téme alebo jazykovému javu je potrebné venovať 2 – 3 lekcie; každú činnosť zamerať na konkrétny jazykový jav, vytvoriť priestor pre všetky jazykové roviny.

- Dôležité je pripraviť si atraktívny obsah, dôraz klásť na motiváciu žiakov. Činnosti by nemali byť stereotypné a trvať príliš dlho. Pre žiakov mladšieho školského veku je potrebné si na každú lekciu pripraviť niečo nové, aby sa udržala pozornosť žiakov počas celej lekcie. Príklady plánovania lekcií, ako aj výber námetov na činnosti na skupinovú prácu sa nachádzajú napríklad v *Metodickej príručke KIKUS*, časť *Didaktické materiály a námety na činnosti*.

- Jednotlivé lekcie nemusia na seba nadväzovať – počítať s nedostatočnou domácou prípravou (absenciou domácej prípravy).

---

[6] Od roku 2016 je k dispozícii pre učiteľov aj slovenská verzia *Metodickej príručky KIKUS*, ktorá je výstupom projektu Erasmus+ *KIKUS with us*. Metodická príručka spolu s prekladmi ku kartičkám a pracovným listom je dostupná on-line: https://www.inkluzivniskola.cz/kikus
Digitálna verzia KIKUS kurzu je za poplatok dostupná i v slovenskej modifikácii. Flash disk obsahuje: KIKUS metodiku, obrazové karty, tri sady pracovných listov a KIKUS digital.

ZÁSADY KURZU

Pri osvojovaní slovenského jazyka a rozvíjaní komunikačných kompetencií sa uplatňuje:

Zásada primeranosti

- Požiadavky sú úmerné možnostiam žiaka, aby boli pre žiaka splniteľné a motivujúce k ďalšiemu napredovaniu v osvojovaní si slovenského jazyka.

Zásada názornosti

- Snažiť sa upútať pozornosť žiakov. Využívať názorné pomôcky s možnosťou variabilných aktivít (komunikačné karty, obrázky, nákresy, modely a pod.).
- Vhodné je postupovať od reálnych predmetov, aby si žiaci nové slová mohli doslovne „ohmatať", k fotografiám a obrázkom.

Zásada postupnosti, sústavnosti a pravidelnosti

- Postupné osvojovanie a pravidelné opakovanie známych slov a slovných spojení.

Multisenzorický prístup

- Zapájaním viacerých zmyslových vnemov podporovať kvalitnejší proces zapamätávania a dlhodobejšie uchovanie vedomostí a zručností. Napríklad pri téme *Jedlo* môže na žiakov čakať „malá ochutnávka" ovocia alebo zeleniny.

Priateľské a bezpečné prostredie

- Snažiť sa navodiť príjemnú a bezpečnú atmosféru.
- Často sa žiakov pýtať, dať im možnosť rozprávať, vyniknúť, a to aj v materinskom jazyku (používanie materinského jazyka je vítané).
- Poskytnúť žiakom jazykovú pomoc, ak potrebujú. Nenechávať žiakov bezradných, keď niečo nedokážu povedať.
- Veľa sa smiať a ešte viac chváliť a povzbudzovať žiakov.
- Chyby opravovať citlivo. Pre žiakov môže byť demotivujúce, keď sa opravujú chyby pri nejakej aktivite, napr. keď kreatívne vytvárajú vety, pri dialógu. Chyby opravovať parafrázovaním správneho znenia, dopĺňaním do správnej podoby.
- Podporovať medzi žiakmi vzájomnú spoluprácu a nevytvárať medzi nimi konkurenčné prostredie.

Prejav žiakov

- Každý žiak by sa mal dostať na rad. Ukázať žiakom, že pri každej časti lekcie smie a má hovoriť každý. Začať od seba a potom pokračovať u žiaka, ktorý už dosiahol vyššiu jazykovú úroveň. Vznikne viacero vetných modelov pre žiakov, ktorí sú jazykovo slabší.
- Vytvoriť priestor pre materinské jazyky žiakov. Používanie materinského jazyka je vítané. Zákaz používať materinský jazyk môže viesť k odporu žiaka k slovenskému jazyku a protikladu toho, čo sa chcelo dosiahnuť.
- Snažiť sa čo čo najskôr dostať žiaka do role hovoriaceho. Hovoriaci iniciuje dialóg a tým sleduje určitý cieľ. Nenúťte však žiaka k jazykovému prejavu.

- Postupovať od pasívneho porozumenia k aktívnej produkcii.

Prejav učiteľa/lektora

- Hovoriť primeraným tempom, dostatočne nahlas a výrazne artikulovať. Využívať intonáciu a hru s hlasom.
- Vzhľadom na školské vzdelávanie a zvládnutie písomného jazykového prejavu používať spisovnú podobu jazyka.
- Používať presný, ale nie veľmi jednoduchý jazyk. Vyhýbať sa zložitým vetným konštrukciám, ale aj používaniu zjednodušených vetných konštrukcií s infinitívmi a heslami.
- Uplatňovať vhodné gestá a mimiku, ktorými sa dá navodiť príjemná atmosféra, pocit bezpečia, získať dôvera a ochota komunikovať. Gestami a mimikou sa dajú rýchlo vysvetliť napríklad prídavné a podstatné mená (*veselý, smutný, malý, veľký, lopta, dom*), číslovky (*1 – 10*), slovesá (*jesť, spať*), ale aj predložky (*nad, pred, na, pod, ...*).
- Udržiavať očný kontakt so žiakmi. Snažiť sa zabezpečiť, aby žiaci na učiteľa videli. Komunikovať so žiakom vo výške očí. Žiak tak dobre vidí na ústa učiteľa, čo je dôležité pre správnu artikuláciu.
- Všetky slová a frázy zapisovať čitateľne na tabuľu (pre žiakov neovládajúcich latinku tlačeným písmom).

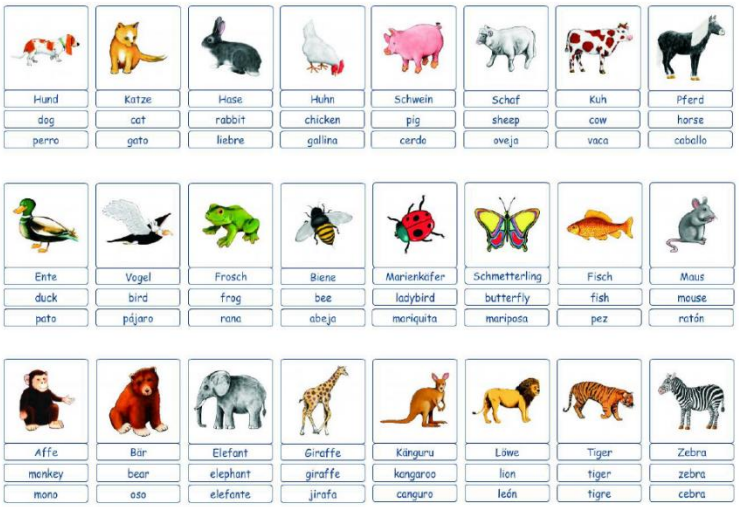
Jazyk musí byť spojený s určitým konaním a sledovať konkrétny cieľ

- *Počúvanie s porozumením.* Rozvoj počúvania s porozumením sa považuje za kľúčový. Vnímanie a porozumenie zvukovej podoby jazyka je východiskom pre rozvoj ostatných komunikačných jazykových činností. Je dôležité, aby žiaci najskôr porozumeli jednoduchým pozdravom a pokynom, neskôr krátkym ústnym prejavom vrátane krátkych umeleckých textov. Postupovať od pasívneho počúvania a počúvania s porozumením až po jednoduchú komunikáciu.
- *Výslovnosť.* Výslovnosť nacvičovať na vetných modeloch (frázach). Nevyberať na nácvik výslovnosti rôzne kuriozity – jazykolamy, výnimky.
- *Slovná zásoba.* Slovná zásoba v slovenskom jazyku má byť žiakom blízka, v súlade so slovnou zásobou žiaka v materinskom jazyku. Žiaci si vytvárajú slovnú zásobu pozostávajúcu zo všetkých slovných druhov. Slovnú zásobu preto rozvíjať systematicky so zameraním na konkrétne témy (vzdelávacích oblastí), ale aj na širšie koncipované témy *Aký/aká/aké?*, *Čo robím?* a pod. Vytvárať logické skupiny slov, nezaraďovať však príliš mnoho slov do jednej skupiny. V rámci jednej lekcie je žiak schopný uchopiť a aktívne skúšať 3 až 5 nových slov. Nové slová učiť napríklad pomocou obrázkov, príkladov gest a pod.

KIKUS : Príklady využitia obrázkových kariet v oblasti slovnej zásoby

Podstatné mená

Učiteľ: *Čo je to?*
Žiak 1: (*To je*) *pes.*
Žiak 1: *A čo je to?*
Žiak 2: (*To je*) *mačka.*

Komunikačné karty – Zvieratá. KIKUS. Zdroj: https://www.inkluzivniskola.cz/kikus

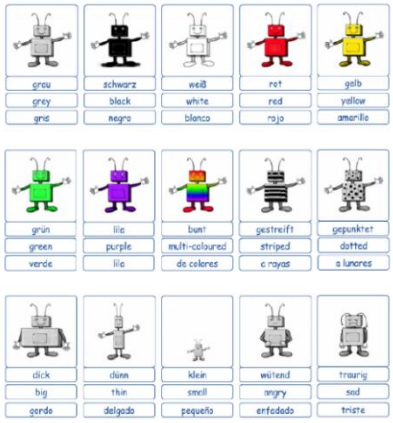
Pri pomenúvaní predmetov dbať na to, aby sa neskĺzlo k drilu. Opakovanie predlôh *Čo je to? To je pes./ Čo je to? To je mačka. / Čo je to? To je zajac.* častokrát vedie k nude nielen na strane žiaka, ale aj na strane učiteľa.

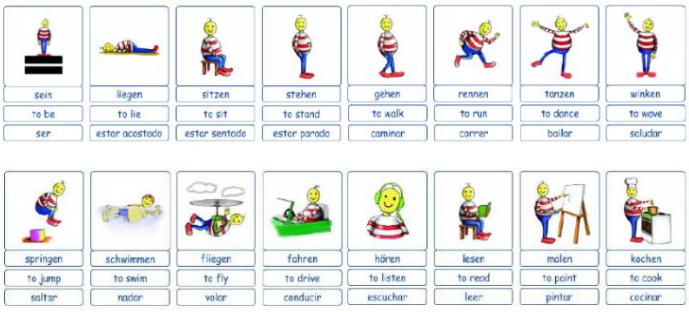
Prídavné mená a slovesá

Pomocníkmi pri pomenovávaní vlastností a činností sú figúrky *Adík* (prídavné mená) a *Verbík* (pre slovesá).

Učiteľ: *Aký je Adík tu?*
Žiak 1: *Zelený.*
Žiak 1: *A aký je Adík tu?*
Žiak 2: *Červený.*

Učiteľ: *Čo robí Verbík tu?*
Dieťa 1: *Maľuje.*
Dieťa 1: *A čo tu?*
Dieťa 2: *Číta.*

Komunikačné karty – Prídavné mená (Adík), Slovesá (Verbík). KIKUS. Zdroj: https://www.inkluzivniskola.cz/kikus

- *Gramatika.* Žiaci sú veľmi skoro schopní okrem lexikálnej zásoby zvládnuť i gramatiku, ak je včlenená do rozmanitých činností (pohybových, výtvarných, námetových hier) vhodným spôsobom. Postupujte pozvoľna a prirodzene. Ak nie sú žiaci preťažení, cvičenia zodpovedajú ich schopnostiam, opakujú sa, môžu čoskoro začať trénovať v konkrétnych situáciách jednotné a množné číslo a skloňovanie bez toho, aby bolo potrebné využívať formu drilu. Žiak si osvojí najfrekventovanejšie pády a s tými menej frekventovanými sa ďalej stretáva v bežnej komunikácii. Pri rozlišovaní gramatických rodov je vhodnejšie spájať konkrétne slová s príslušnou farbou rodu (farebný semafor), ako s ukazovacím zámenom ten, tá, to.[7] Slovesné časy nie je vhodné miešať. Najskôr si má žiak osvojiť slovesá v prítomnom čase, až potom minulý čas, prípadne budúci.
- *Vetné modely (výroky, frázy).* Dopredu si premyslieť formulácie vetných modelov. Vetné modely, ktoré sa majú žiaci naučiť, majú byť jednoznačné, opakovať sa v rovnakom znení. Najprv je potrebné zoznámiť sa s jedným variantom, upevniť ho a až potom zavádzať ďalšie varianty. Postupovať od jednoduchých vyjadrení ku komplexným. Nadväzovať na osvojenú slovnú zásobu. Dlhé výroky rozkladať na menšie časti (vety na slová, slová na slabiky, precvičovať výslovnosť hlások). Dbať však na to, aby sa nestratila funkčnosť výrazu.

KIKUS : Príklady využitia obrázkových kariet v oblasti gramatiky a tvorbe viet

S obrázkovými kartami sa dá znázorniť aj spojenie podstatného mena s prídavným menom

otec + košeľa = otcova košeľa *malý Adík + chlapec = malý chlapec*

alebo rozvíjať slovesá

ísť + auto = ísť autom

Obrázkové karty možno využiť pri tvorbe viet. Týmto spôsobom sa dá tematizovať aj postavanie slov vo vete.

Chlapec (farebná karta) je jablko (čiernobiela karta naznačuje akuzatív).

Chlapec (farebná karta) sedí na stoličke (čiernobiela karta naznačuje lokál).

HODNOTENIE

- Definovať si kritériá hodnotenia, špeciálne pre konkrétneho žiaka.
- V počiatočnej fáze učenia sa slovenského jazyka ako cudzieho jazyka má mať hodnotenie žiakov (najmä v primárnom stupni vzdelávania) motivačnú a formatívnu funkciu.
- Systematicky sledovať pokroky v slovenskom jazyku.
- *Hodnotenie učiteľom* – ústnou alebo písomnou formou – cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti; pochváliť ho aj za malý úspech. Pomáha učiteľovi monitorovať pokrok žiaka v učení.
- *Hodnotenie spolužiakmi* – má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov. Učí žiakov rešpektovať jeden druhého.
- *Sebahodnotenie* – rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku žiaka. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patrí napríklad portfólio. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia. ⇗ Hodnotenie detí cudzincov – Portfólio

[7] Bližšie pozri *Metodická príručka KIKUS – Práca s gramatickým rodom.*

SPOLUPRÁCA S RODIČMI

- Je vhodné pred otvorením kurzu štátneho jazyka poskytnúť rodičom (zákonnému zástupcovi) informácie o kurze a ich úlohe v procese jazykovej podpory dieťaťa. Osvedčilo sa aj, keď si rodičia sami vyskúšali niektoré aktivity. Vytvorili si tak predstavu o organizácii a obsahu kurzu a o napredovanie svojich detí v slovenskom jazyku sa začali viac zaujímať.

- Pre rodičov je často náročné, ak sa im odporučí, aby s dieťaťom doma hovorili po slovensky. Deti si môžu osvojiť aj „chyby" svojich rodičov (napr. nesprávne používanie rodov, skloňovanie) a je nesmierne ťažké tieto zafixované chyby odstrániť. Vhodnejšie je podporovať cielenú spoluprácu rodičov a detí napríklad v podobe „domácich úloh – pracovné listy, kartičky či obrázky k preberanej téme podnecujú k tomu, aby sa doma venovali materinskému jazyku. Keď majú žiaci dobrý základ vo svojom materinskom jazyku, je relatívne jednoduché poskytnúť im podporu v slovenčine. Po každej lekcii môžu žiaci doma spolu s rodičmi dokončiť pracovný list, napr. pomenovať časti tela alebo oblečenia na obrázku v materinskom jazyku aj v slovenčine. Úlohou rodičov je spolu s deťmi zapísať do pracovného listu pojmy v ich materinskom (prvom) jazyku. Pracovný list je tak podnetom k rozhovoru rodiča a dieťaťa o danej téme. Žiaci pocítia, že dvojjazyčnosť nie je nedostatok, ale šanca. Zároveň rodičia vnímajú, že ich jazyk je uznávaný ako rovnocenný, čím sa zvýši aj záujem rodičov o slovenčinu. Vypĺňanie pracovných listov však musí byť dobrovoľné, nesmie mať charakter záťaže.

Legislatíva

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 146 Vzdelávanie cudzincov, ods. 3, 5, 6

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 10 Okresný úrad v sídle kraja, ods. 12

Literatúra

Kurz štátneho jazyka – organizácia, obsah, metodické odporúčania

BERNÁTHOVÁ, Alžbeta – REITEROVÁ, Monika – SOMOROVÁ, Renáta. *Učebný plán pre základný a rozširujúci kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov* [on-line]. Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, 2005. Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 21. decembra 2005 pod číslom CD-2005-25654/39860 ako „Učebný plán pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov, Učebné osnovy pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov a Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov." [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: Microsoft Word - ucebny plan.doc (statpedu.sk)

BERNÁTHOVÁ, Alžbeta – REITEROVÁ, Monika – SOMOROVÁ, Renáta. *Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom jazykovom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov* [on-line]. Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, 2005. Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa 21. decembra 2005 pod číslom CD-2005-25654/39860 ako „Učebný plán pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov, Učebné osnovy pre základný a rozširujúci jazykový kurz štátneho jazyka pre deti cudzincov a Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov." [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: Microsoft Word - Metodicke odporucania.doc (statpedu.sk)

BUTAŠOVÁ, Anna et al. *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2007. ISBN 978-80-89225-31-6.

Čo vedieť o utečencoch : Osvojovanie jazyka (*príručka*) [on-line]. UNHCR, 2019. 6 s. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/sk/wp-content/uploads/sites/24/2020/04/SK-PDF-UNHCR-Language-Acquisition-Guide.pdf

Excellence and Enjoyment: learning and teaching for bilingual children in the primary years. Unit 1 Planning and assessment for language and learning [on-line]. DfES Publications, 2006. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: http://www.naldic.org.uk/Resources/NALDIC/Teaching%20and%20Learning/pri_pubs_bichd_213206_014.pdf

GARLIN, Edgardis. *Metóda KIKUS pre deti od 3 do 10 rokov. Slovenčina ako druhý jazyk – slovenčina ako cudzí jazyk. Metodika* [on-line]. Erasmus+ Kikus with us. Praha : Meta, o. p. s., 100 s. [cit. 04. 04. 2021]. Dostupné z: https://www.inkluzivniskola.cz/kikus

Kolektív autorov. *Nízkoprahové kursy češtiny pro cizince. Příručka*. Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka – Centrum pro integraci cizinců, o. s. – Člověk v tísni, o. p. s., 2007. 110 s.

KVAPIL, Roman et al. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov* [on-line]. Bratislava : MPC, 2018. 65 s. ISBN 978-80-565-1440-5. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: https://archiv.mpc-edu.sk/sk/slovencina-ako-cudzi-jazyk

NOSÁKOVÁ, Barbora. *Učíme češtinu jako druhý jazyk. Průvodce pro učitele*. Praha : Meta, o. p. s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů, 2018. 139 s. ISBN 978-80-88171-15-7.

ONUŠKOVÁ, Mária – BAČOVÁ, Darina – BOTUROVÁ, Anna – DUGOVIČOVÁ, Zuzana – ILIEVOVÁ, Zlatica. *Slovenčina pre deti cudzincov v edukačnom procese*. Bratislava : MPC, 2015. 57 s.

SOMOROVÁ, Renáta – BJELOVÁ, Marta – ČUNTALOVÁ, Miriam. *Jazykový kurz. Metodické odporúčania. Vyučovanie štátneho jazyka pre deti cudzincov v SR (Jazyková príprava detí utečencov)* [on-line]. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2014. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/aktuality/jazykovy_kurz_metodicke_odporucania_deti_cudzincov_2014.pdf

TITĚROVÁ, Kristýna et al. *Jak jsme organizovali přípravný kurz*. Praha : Meta, o. p. s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů, 2018. 25 s. ISBN 978-88171-20-1.

TITĚROVÁ, Kristýna et al. *Organizujeme výuku češtiny jako druhého jazyka.* Praha : Meta, o. p. s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů, 2018. 23 s. ISBN 978-80-88171-16-4.

Jazyková diagnostika

CVEJNOVÁ, Jitka – PAPÍRNÍKOVÁ, Iva – BENEŠOVÁ GRUNTOVÁ, Dominika. *Diagnostika úrovně znalosti českého jazyka (diagnostická příručka)*. Centrum pro integraci cizinců, o. s., 2007. 78 s.

ĎURANOVÁ, Denisa. Európske jazykové portfólio [on-line]. In *Jazyk a literatúra,* roč. 6, 2019, č. 1 – 2, s. 38 – 42. ISSN 1339-7184. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/images/sk/publikacna-cinnost/casopisy/jazyk-literatura/2019/1-2-jal-2019.pdf

Jazyková diagnostika [on-line]. Posledná aktualizácia 2020-10-14 09:41. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: https://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/jazykova-diagnostika

KVAPIL, Roman et al. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov* [on-line]. Bratislava : MPC, 2018. 65 s. ISBN 978-80-565-1440-5. [cit. 17. 01. 2021]. Dostupné z: https://archiv.mpc-edu.sk/sk/slovencina-ako-cudzi-jazyk

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie [on-line]. Revidované vydanie. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2017. 255 s. ISBN 978-80-8118-201-3. [cit. 07. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.statpedu.sk/files/sk/publikacna-cinnost/publikacie/serr_tlac-indd.pdf

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Revidované vydanie. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2013. 252 s. ISBN 80-58756-93-5.

ŠPAČKOVÁ, Klára et al. *Gramotnostní dovednosti v období mladšího školního věku – možnosti rozvoje a diagnostiky.* Praha : Univerzita Karlova, 2019. 78 s. ISBN 978-80-7603-148-7.

ŠPAČKOVÁ, Klára et al. *Gramotnostní dovednosti v období mladšího školního věku – možnosti rozvoje a diagnostiky. Pracovní listy.* Praha : Univerzita Karlova, 2019. 62 s. ISBN 978-80-7603-101-2.

Podklad je súčasťou intelektuálneho výstupu Manuál pre inklúziu detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike v rámci projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý je financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+.

Zostavili: PhDr. Janka Píšová, PhD., PhDr. Denisa Ďuranová, Mgr. Karol Csiba, PhD.

Koordinátori projektu: PhDr. Janka Píšová, PhD., PhDr. Denisa Ďuranová, Mgr. Karol Csiba, PhD.

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

Spolufinancované z programu Európskej únie Erasmus+